

Prof. dr hab. Bohdan Krzysztof BOGACKI
emerytowany profesor Uniwersytetu Warszawskiego

**Recenzja osiągnięć Pani dr Iwony PIECHNIK ubiegającej się o nadanie stopnia doktora
habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie „językoznawstwo”**

1. Informacje ogólne o Kandydatce

Pani dr **Iwona Piechnik** ubiegająca się o nadanie stopnia doktora nauk humanistycznych jest romanistką; odbyła studia romanistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, ma jednak za sobą też 4 semestry filologii ugrofińskiej na Uniwersytecie w Helsinkach, co znajduje bardzo wyraźny oddźwięk w pracy naukowej. W chwili obecnej jest adiunktem w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Stanowisko to zajmuje od roku 2005. Przedtem była zatrudniona na etacie asystenta (pół etatu w okresie 1997-2001 i później, do roku 2005, na pełnym etacie). W październiku 2001 roku obroniła na Uniwersytecie Jagiellońskim pracę doktorską pt. *Traduire l'écriture yourcenarienne*. Rozprawę napisała pod kierunkiem prof. dr hab. Urszuli Dąbskiej-Prokop, recenzentkami w przewodzie były prof. dr hab. Teresa Tomaszewicz (UAM) i prof. dr hab. Marcela Kazimiera Świątkowska (UJ).

2. Ocena dorobku naukowego

2.1. Ocena ilościowa dorobku naukowo-badawczego

Po obronie pracy doktorskiej, poza monografią habilitacyjną dr I. Piechnik opublikowała 40 artykułów naukowych: 15 ukazało się w czasopiśmie (14 z nich znajduje się na liście B Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i 1 poza listą), 25 jako rozdziały w monografiach w Polsce i za granicą (we Francji, Finlandii i Czechach). Była współredaktorem naukowym 10 prac wieloautorских, ogłosiła 2 recenzje prac naukowych (w tym 1 na łamach *Zeitschrift für französische Sprache und Literatur*). Zredagowała przekład jednej monografii oraz sama dokonała tłumaczenia czterech monografii naukowych. Opublikowała wspólnie z Reginą Bochenek-Franczakową i Marcelą Świątkowską jeden

artykuł popularno-naukowy. Była współautorką pięciu tłumaczeń tekstów o charakterze literackim.

Do roku 2001, tj. do daty obrony doktoratu odnotowałem dwa artykuły naukowe (jeden opublikowany w Czechach), cztery artykuły hasłowe zamieszczone w *Malej encyklopedii przekładoznawstwa* pod red. U. Dąbbskiej-Prokop, oraz współredakcję naukową jednej pracy zbiorowej. Przytoczone powyżej dane wskazują na znaczny wzrost aktywności naukowej Habilitantki w porównaniu z okresem sprzed obrony doktoratu, świadczą też o tym, że zgromadzony dorobek naukowo-badawczy spełnia wymagania ilościowe w zakresie publikacji naukowych wymaganych w postępowaniu o stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

2.2. Ocena monografii stanowiącej osiągnięcie naukowe wg art. 16 ust. 2 Ustawy.

Jako osiągnięcie naukowe wymagane w myśl art. 16 ust. 2 Ustawy Habilitantka wskazała monografię pt. *Digilectes: langages de l'homo electronicus et ludens*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2018. 313 s. Z przypisu umieszczonego na stronie 276 można wnosić, że pomysł zajęcia się digilektami narodził się w lecie 2014.

Ta średnich rozmiarów książka ma przejrzystą, klasyczną strukturę. Otwiera ją bardzo szczegółowy spis treści (str. 5-10), dalej mamy wstęp (str. 11-14), po którym następuje 8 rozdziałów (str. 15-185) i konkluzja (str. 186-188). Kolejne rozdziały Autorka poświęca zjawiskom, które umożliwiły pojawienie się digilektu (rozdz. 1, 2 i 3). W rozdziale 4, Habilitantka zastanawia się nad bezpośrednimi przodkami digilektu. Od rozdziału 5 zaczyna się opis digilektów dla poszczególnych języków etnicznych: angielskiego (rozdz. 5), francuskiego (rozdz. 6) i polskiego (rozdz. 7). Kolejnych 14 języków jest omówionych w rozdziale 8.

Na stronach 187-241 mamy glosariusz form angielskich. Dalej czytelnik znajdzie listę francuską (str. 242-261) i polską (str. 262-275). Już te dane dotyczące zajmowanych stron pokazują ogromną przewagę angielszczyzny, która dostarczyła więcej materiału niż dwa pozostałe języki razem wzięte. Lektura umieszczonych tu form pokazuje, że obok takich, które się umiędzynarodowiły i przyjęły w tego typu dyskursie (np. ang. ASAP 'as soon as possible'), są i takie, których zasięg jest bardzo ograniczony a żywot krótki (por. BMW 'będę miała wydatki', JNWCW 'jesteś najpiękniejsza w całej wsi', MSZ 'moim skromnym zdaniem'). Wykaz źródeł wykorzystanych do zbudowania korpusu umieszczony jest na stronach 276-279. Podane są daty dostępu (w jednym przypadku jest to lato 2018 roku, a więc

na kilka miesięcy przed oddaniem monografii do druku). Bibliografia zajmuje strony 279-307 i imponuje rozmiarami oraz zasięgiem językowym. W rzeczy samej, liczy ona aż 728 pozycji w językach wspomnianych w pracy (z przewagą artykułów i książek w języku angielskim, francuskim i polskim). Zawiera ona materiały, które ukazały się całkiem niedawno (znalazłem w niej słownik *A very modern dictionary* Tobiasa Anthony z 2017 roku opublikowany w Melbourne), z drugiej strony odnotowałem dzieło O. Chereau [1628/1629] *Le Jargon ou Langage de l'argot réformé*, Montbéliard: Desckherr w swobodnym dostępie na portalu www.Gallica.fr. Przyznam, że niektóre pozycje skreśliłbym jako mające dość luźny związek z tematyką. Najbardziej jaskrawym przykładem jest produkcja literacka i wywiady drugorzędного pisarza francuskiego R. Queneau zamieszczane w czasopiśmie wielkonakładowych. Całość kończą 3 bardzo dobre streszczenia: francuskie (str. 308-309), angielskie (str. 310-311) i polskie (str. 312-313).

Poświęćmy chwilę uwagi problematyce prezentowanej w książce. Habilitantka zajęła się zjawiskiem, które pojawiło się niedawno dzięki rozwojowi Internetu i związanej z tym możliwości szybkiego i wygodnego porozumiewania się przy jego wykorzystaniu. Pojawiły się oto środki porozumiewania się obficie zaświadczone w sms-ach, czatach, komunikatorach, mailach i im podobnym formach posługiwania językiem rozpowszechnionych w komunikacji elektronicznej. Na oznaczenie tej odmiany języka Autorka zapożyczyła termin *digilekt*. Skupiła się na budowaniu najmniejszych segmentów niosących informacje bardzo słusznie wykluczając wypowiedzenia i struktury o większym stopniu skomplikowania (np. dialogi). Nie ograniczyła się do jednego języka: poza francuskim zostały uwzględnione angielski i polski. Pojawiały się też przykłady zaczerpnięte z języków germańskich (niemieckiego, niderlandzkiego, szwedzkiego), języków romańskich (hiszpańskiego, portugalskiego, włoskiego), z języków słowiańskich (czeskiego, ukraińskiego, rosyjskiego), ugrofińskich (fińskiego, estońskiego i węgierskiego), a także greckiego i esperanto. Mechanizmy spotykane w każdym z tych języków są oczywiście różne i zależą od ogólnych cech języka takich np. jak dające się zaobserwować w słownictwie proporcje wyrazów dłuższych i krótszych, struktury sylabiczne, silniejsza lub słabsza homonimia i homografia itp. Nie bez znaczenia są czynniki niejęzykowe takie, jak geografia, ekonomia czy polityka (np. w przypadku *digilektu* angielskiego). Poza formami językowymi uwzględnione zostały także emoticony do języków etnicznych nie należące.

Autorkę zainteresowała się w pierwszym rzędzie f o r m ą najmniejszych segmentów niosących informacje. Okazało się, że są one wynikiem różnego typu przekształceń form rozwiniętych. Habilitantka zaobserwowała, że najczęściej spotykaną

granica takich transformacji jest liczba 3 operacji; z rzadka tylko w digilekcie angielskim odnaleźć można było 4 przekształcenia. Odnosiły się one do sfery fonetycznej (częste były przypadki odwzorowywania wymowy potocznej i slangowej), dalej zaś zaświadczone były różnego typu skrótowce (literowce, głoskowce, sylabowce) i skróty dokonywane przez aferezę, synkopę i apokopę.

Obok tych zjawisk o charakterze formalnym, Habilitantka zwróciła uwagę na aspekty ludyczne towarzyszące digilektom wspierane - zwłaszcza w języku angielskim i francuskim - przez homonimię operującą na cyfrach i literach.

Pracę oceniam wysoko. Wybór tematu badawczego i zakreszenie granic został dokonany poprawnie, a sposób realizacji pomysłu badawczego dowodzi, że dr I. Piechnik z podjętego zadania wywiązała się bez zarzutu. Swoboda z jaką porusza się po rozległym i bardzo zróżnicowanym materiale budzi uznanie, podobnie jak i umiejętność dokonywania pomysłowych, subtelnych i rygorystycznych analiz w oparciu o aktualny stan wiedzy. Faktem jest, że istnieje w literaturze światowej szereg publikacji poświęconych zjawisku, które Habilitantka wzięła na warsztat, nie są one jednak porównywalne z przedłożoną mi pracą ani pod względem precyzji analiz ani zakresu materiału. Jej ustalenia rozszerzają naszą wiedzę i stanowią znaczny wkład w opis oryginalnego zjawiska świeżej daty. Ostateczna forma, jaką nadała książce świadczy o doskonałym opanowaniu warsztatu formalno-redakcyjnego.

Nie ulega wątpliwości, że wskazana powyżej monografia spełnia wymagania stawiane osiągnięciu naukowemu podlegającego ocenie w przewodzie habilitacyjnym zgodnie z art. 16 ust. 2 Ustawy.

2.3. Pozostałe publikacje

Lektura artykułów i studiów opublikowanych w dobrych czasopismach daje obraz szerokich zainteresowań ich Autorki. Prace te pozwalają prześledzić jak odbywał się rozwój naukowy ich Autorki. Tym, co uderza w dorobku dr I. Piechnik, romanistki, jest obecność materiału językowego zaczerpniętego nie tylko z języków romańskich (ze szczególnym uwzględnieniem francuskiego), z języków kreolskich, germańskich, bretońskiego ale także z innych, spoza rodziny indoeuropejskiej (fińskiego, węgierskiego, tureckiego). Obszerne miejsce w spisie ogłoszonych drukiem artykułów zajmuje seria publikacji wiążących się z językiem fińskim. Teksty zredagowane są w większości w językach obcych, głównie po francusku, ale także po angielsku - we współczesnej lingua franca nauki. Zaledwie 4 artykuły zostały napisane po polsku. Tematyka publikacji naukowych Habilitantki jest bardzo

zróżnicowana. Obok zagadnień z zakresu translatoryki, co stanowiło niejako przedłużenie badań, które zaowocowały redakcją dysertacji doktorskiej możemy znaleźć studia należące do językoznawstwa kontrastywnego, typologii języków, kontaktów językowych, historii języków i historii badań językoznawczych. Habilitantka wychodziła też poza granice językoznawstwa sensu stricto np. poświęcając uwagę literaturze i historii społeczeństw.

Autorka nie podaje w dokumentacji danych dotyczących liczby cytowań. Moje wyszukiwania za pomocą Google Scholar dały wynik 26.

Stwierdzam, że również ta część dorobku dr I. Piechnik spełnia wymogi *j a k o ś c i o w e* w zakresie publikacji naukowych wymaganych w postępowaniu o stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

2.4. Referaty na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, uczestnictwo w projektach badawczych.

Habilitantka wykazuje bardzo owocną aktywność naukowo-badawczą na forum krajowym i międzynarodowym. Wzięła udział w 24 konferencjach wygłaszając na nich referaty. Odbyły się one w Polsce, Francji, Czechach i Finlandii. Wygłosiła także 3 wykłady gościnne w Finlandii i we Francji.

Współpraca dr I. Piechnik z instytucjami i organizacjami zewnętrznymi znalazła swój wyraz w uczestnictwie w 2 międzynarodowych programach badawczych. Pierwszy, trzyletni, (*Western-Eastern Europe Centre-Periphery Dynamics*), trwał od 2009 do 2011 roku. Był koordynowany przez Centre Interuniversitaire d'Études Hongroises et Finnoises paryskiego Université Paris III Sorbonne Nouvelle i zgromadził badaczy z Węgier, Finlandii, Niemiec, Słowacji, Czech i Włoch.

Organizacją drugiego projektu (2014–2015) pt. *Forme et contexte en linguistique / Form and context in linguistics* zajęły się 3 uczelnie: UJ, Université Paris III Sorbonne Nouvelle i Uniwersytet w Helsinkach. Uczestniczący w badaniach zajęli się problematyką formy i kontekstu w językoznawstwie.

Wszystkie omówione w punktach 2.1-2.4 mojej recenzji dokonania składają się na bardzo wartościowy i rzadko spotykany profil naukowy Habilitantki świadczący o jej doskonałym osadzeniu w typowym językoznawstwie ale nie wahającej się wychodzić poza jego klasyczne granice i operującej swobodnie na sporej palecie języków.

3. Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska

Imponująca jest lista zajęć dydaktycznych oferowanych przez Habilitantkę. Obok najczęściej prowadzonych wykładów i ćwiczeń z gramatyki opisowej (fonetyki z fonologią i morfologią) języka francuskiego, a także z językoznawstwa ogólnego, prowadziła gramatykę kontrastywną polsko-francuską, ćwiczenia z gramatyki historycznej i składni języka francuskiego.

W latach 2008-2011 dr I. Piechnik prowadziła seminaria magisterskie, w ramach których powstało 20 prac magisterskich (18 po francusku, 1 po portugalsku i 1 po hiszpańsku). Tematyka tych prac sytuowała się w obszarze językoznawstwa kontrastywnego i historyczno-porównawczego oraz socjolingwistyki. Od roku 2014 prowadzi na filologii francuskiej seminarium licencjackie, zaś w roku 2016/2017 kierowała seminarium licencjackim na studiach wieczorowych w zakresie języka hiszpańskiego. W ramach tych seminariów powstało dotychczas 45 prac licencjackich, z czego 40 po francusku i 5 po hiszpańsku.

Obok wyżej wymienionych zajęć o charakterze obligatoryjnym dla studentów Instytutu Filologii Romańskiej, prowadziła następujące zajęcia opcyjne dostępne także dla studentów innych kierunków: w roku 2006/2007 *Wprowadzenie do języków bałtycko-fińskich na tle porównawczym*; oraz od roku akademickiego 2015/2016 trzy cieszące się dużą popularnością konwersatoria: *Języki romańskie w perspektywie porównawczej*, *Języki Europy: cechy i kontakty*; oraz *Slangi*.

Habilitantka pełniła szereg funkcji organizacyjnych: sekretarza komisji rekrutacyjnej na różne rodzaje studiów prowadzonych w Instytucie Filologii Romańskiej (2002-2007) i na Wydziale Filologicznym UJ (rekrutacja obokrajowców - w latach 2012-2016), sekretarza redakcji czasopisma *Romanica Cracoviensia* (2004-2015) i sekretarza Instytutu (od stycznia 2011 do marca 2016).

Współorganizowała 5 konferencji w Krakowie (Uniwersytet Jagielloński i Polska Akademia Umiejętności).

4. Stypendia

Dr I. Piechnik była trzykrotnie beneficjentką kilkumiesięcznych stypendiów Rządu Fińskiego na Uniwersytecie w Helsinkach (Finlandia): IX-XI.2003, IX.2004-II.2005, IX-

XII.2005. W sierpniu 2002 roku wzięła udział w kursie języka i kultury fińskiej na Uniwersytecie w Oulu (Finlandia). W lecie 2005 roku uczestniczyła w dwumiesięcznym kursie języka i kultury węgierskiej na Uniwersytecie w Debreczynie (Węgry).

5. Konkluzja

Opisane powyżej fakty świadczą o tym, że w osobie dr I. Piechnik mamy doskonale przygotowanego do samodzielnych badań pracownika naukowego wykazującego się istotną aktywnością naukowo-badawczą, legitymującego się bogatym, różnorodnym i wartościowym dorobkiem. Nie ulega wątpliwości, że spełnione są wymogi określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (por. Dz. U. nr 65, poz. 595, ze zmianami w Dz. U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455) stawiane rozprawom habilitacyjnym/jednotematycznym cyklom publikacji, co wraz z przedstawionym mi do oceny pozostałym dorobkiem dr Iwony Piechnik – dydaktycznym, organizatorskim i popularyzatorskim –

**prowadzi do wniosku, który niniejszym stawiam, o nadanie jej stopnia doktora
habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie "językoznawstwo".**

Prof. dr hab. Bohdan Krzysztof Bogacki
emerytowany profesor Uniwersytetu Warszawskiego

Warszawa, 04 marca 2019 roku .